

Juldagen

TEXT: JES. 9: 2-7

Vi vet icke med bestämdhet, när profetian om Fridsfursten kom till. Det måste ha varit i en tid av krig och ofärd, men sådana tider fanns det många i Israels historia. I söder låg den mäktige grannen Egypten och i öster och norr trängde arvfjenden i det väldiga tvåflodslandet ständigt på. Det lilla folket Israel, inklämt mellan rovgiriga stormakter, blev så genom själva sitt läge valplatsen för blodiga uppgörelser mellan denna världens mäktige. Härtill kom oupphörliga strider mellan smärre folk i Israels omedelbara närhet. I någon sådan tid – vi vet icke vilken – har profeten hugsvalat sitt folk med den framtidssyn, vi nyss togo del av: synen av det spåda kungabarnet, vars välde skulle betyda slutet på blodsutgjutelsen, lidandet och förtrycket, segern för rätten och för freden.

Denna profetia fick efter många hundra år sin länge bidade fullbordan i Jesus Kristus. Det var en underlig fullbordan. Den kommande Fridsfursten var bebådad som en konungason, men han blev ett barn av en fattig timmerman. Han föddes icke i ett palats utan i ett stall, medan härbärgets gäster bekvämt vilade i mera väl ombonade rum utan en aning om den Årans konung, som i samma nu lindades och lades på krubbans strå. De enda människor, som ägnade honom någon uppmärksamhet, var några enkla herdar, som kom från sitt arbete med djuren, i simpla, grova kläder. »På krubbans strå man lade dig, O Jesu, himlens Förste, Och människor ej kände dig, fastän du är den störste.«¹

Och lika föraktad, som han kom till världen, lika föraktad gick han också igenom världen. »Du tålig var till smädlig död, ja, intill korsets pina«². »Rövarna hava kulor, och himmelens fåglar hava nästen, men

Predikan hölls på julotta den 25 december 1939 i Valdemarsviks kyrka. Detta är Wingrens första predikan efter prästvigningen i Linköpings domkyrka den 15 december 1939 av biskop Tor Andrae. Det är bygdens son, arbetarpojken med den missbildade högerhanden, som återvänder hem till Valdemarsvik, nu som präst. Man kan förmoda att det fanns en förväntan och spänning i luften bland åhörarna, inte minst bland släkt och vänner. Wingren kommer i sin självbiografi ihåg dagen: »Det var julotta och kyrkan var till brädden fylld. Man satt i alla hörn och folk stod i gångarna. Det var en oförglömlig morgon«.(Wingren, 1991, s. 37)

1 Sv. Ps. 34:1 i 1937 års psalmbok.

2 Sv. Ps. 34:4 i 1937 års psalmbok.

Människosonen har ingen plats, där han kan vila sitt huvud.« I den profetia, vi nyss hörde, var det sagt om honom, att han skulle befria människorna från »deras skuldrors gissel«, men i Pilati palats blottades Kristi egna skuldror och gisselslagen föllo över hans kropp. Det var sagt, att han skulle »bryta sönder deras plågares stav«, men de romerska krigsmännens stav riktades utan förskoning mot hans eget törnekrönta huvud. Det var sagt, att han skulle krossa »deras bördors ok«, men på vägen till Golgata bar han ett ok och en börda, tyngre än någon annans. »Han bar själv sitt kors«, såsom evangelisten omtalar för oss. Det var sagt om honom av profeten: »Inför dig skola de glädja sig, såsom man glädes under skördetiden, såsom man fröjdar sig, när man utskiftar byte«, men på Golgata kulle var han övergiven av alla och till sist även av sina egna lärjungar, dödsförskräckta och bragta till förtvivlans gräns. Det var sagt om honom, att Herren Sebaot skulle vara honom nära och stödja hans välde med rätt och rättfärdighet, men i den sista kampen stiger från hans läppar det ropet: »Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?« Detta var den ljusa profetians fruktansvärda fullbordan. Verkligheten blev på varje punkt ett nej till människors förväntningar.

Hur kan man då påstå, att profetian om Fridsfursten, fått sin fullbordan i Kristus? Det fanns någonting hos Kristus som aldrig bröts ned av det yttre våldet. Det fanns en sak, som han genom kors och natt var trogen och som han förde fram till evig seger: evangeliet, budskapet om förlåtelsen, Guds barmhärtighet mot syndare. Och för att fullborda denna sin gärning, som Fadern givit honom, gick han själv in i all den nöd, den ångest och den vidrighet, som fyller människolivet. Han skulle icke göra jorden till ett lyckorike utan han skulle för alla tider inpränta i oss, att Gud är nära, med sin outgrundliga barmhärtighet, trots att jorden icke är ett lyckorike och aldrig blir det. Han ägde ljuset för »det folk som vandrar i mörkret«, men detta ljus lät han icke lysa för oss fjärran ifrån, på avstånd, utan han bar det in i den mänskliga nödens alla skrymslen och vrår – såsom man bär en liten, flämtande låga genom köld och storm och natt. Därför tog han, den Högstes son, mandom i det simpla stallet, därför böjde han sig tyst under gisselslagen och hånet, därför bar han korset. När ondskans här stormade an emot honom i den sista kraftmätningen, bröt den ner hans jordiska kropp, men budskapet, gärningen från Fadern bevarade han i orubblig trohet in i döden. Över krigsmännen, som spikade fast honom och delade hans kläder, bad han: »Fader förlåt dem, ty de veta icke, vad de göra.« Till rövaren vid sin sida på skammens kors förde han ordet om barmhärtighetens Gud. Det som verkligen var Han, barmhärtigheten, led aldrig nederlag, besegrades aldrig.

Därför lever han också i evighet. Kejsaren i Rom och landshövdingen i Jerusalem, de mäktige männen i hans tid, äro döda och vi fråga icke efter dem. Men till Kristi kors, det av alla övergivna, har släkte efter släkte skådat. Till krubban i Betlehem, den enkla och torftiga, där fattiga herdar en gång voro de enda besökarna, till den krubban gå denna morgon miljoners tankar och böner från hela jordens krets. »För dig ej världen hade band och graven icke stängsel, Förgängelsen ej hade tand och helvetet ej fångsel.«³ Undret på tredje dagen, påskens och uppståndelsen under, var Guds bekräftelse på den seger, som Kristus vann på korset. Då blev det klart, att Herren Sebaot varit nära även i gudsövergivenhetens natt på Golgata kulle, att han då gjorde sin gärning, segrande drev igenom sin barmhärtighet tack vare den Enfödde Sonens trohet intill döden.

Så är då profetian fullbordad. För den, som håller sig till Kristus, är den fullbordad. I världen råder ofrid och våld, och så förblir det, så länge jorden står. Liksom ondskans härsnakt bröt ned Kristi jordiska kropp och naglade fast honom på korset, så kommer våldet, makten att intill tidens ände hembära den yttre segern här på jorden. Världen skall komma att byggas på makt och störta på svaghet, såsom Egypten, Babylon och Rom blomstrat och förfallit i ruiner. »Men Kristi rike varar, och sig alltmer förklarar. Välsignad vare han, som kom i Herrens namn.«⁴ Ty en sak kunde ondskan icke besegra ens på Golgata: den vilja, som själv går in i lidandet, den vilja, som icke begär annat än att få vara god. I gemenskapen med honom är plågarens stav och gissel och ok sönderbrutna inifrån. I gemenskapen med honom finns det frid mitt i det jordiska larmet.

Men den som har sitt fäste i trons innersta, Guds frälsande gärning i Kristus, han kan också med ny frimodighet se ut över världen. Den fullbordade, som profetian om Fridsfursten fick i Jesus av Nasaret, lär honom något om Guds handlingssätt med hela sin skapade värld. Det är särskilt tre ting, som vi ha att betrakta, vi som i denna oroliga tid fira Jul.

För det första – Av Kristi liv lära vi, att Gud handlar samtidigt som ondskan triumferar. Vi har alltför länge menat att livet på jorden är en utveckling, där det onda barbariet så småningom avtager och det goda, kulturen, tilltager. Om det vore vår tro, skulle vi nu ha anledning att till förtvivlan: vår tro skulle krossas nu. Men detta tal om »utvecklingen« är misstag och inbillning och har alltid varit det. Sanningen som Guds ord lär oss, är att tillvaron är en kamp mellan ont och gott. Det betyder,

---

³ Sv. Ps. 34:5 i 1937 års psalmbok.

⁴ Sv. Ps. 43:7 i 1937 års psalmbok.

att när det onda sker, så sker samtidigt det goda. Därur kan stor tröst och tillförsikt hämtas. När ondskan tilltager, tilltager samtidigt det goda krafter; de samlas och de sammansvetsas. Vi se det runtomkring oss: djävulens tjänare är lössläppta och driva sitt spel inför våra ögon. Men just då sker ett uppbåd av offervilja, en enighet skapas mellan förut splittrade viljor som sällan tillförene. Och ännu stå vi bara i början. Vi kommer att få se mer av det goda, ju mer vi få se av det onda. Korset är det stora vittnesbördet härom för alla tider. En svartare gärning av mänsklig ondska än Kristi korsfästelse har världen aldrig skådat. Men just i Golgatas natt var Gud verksam, just i denna ondskans skenbara triumf segrade Gud. Den rikaste källa till välsignelse, som världen har, rinner upp vid Golgata kors, det kors, som ondskan reste. Kristi liv och död är ett evigt nej till tron på en »utveckling« och ett evigt vittnesbörd om kampen. Det säger oss detta: Det onda behöver icke avtaga för att det goda skall kunna tilltaga. Tvärtom: ju mer vi få se av det onda, dess mer få vi se av det goda.

För det andra – Till det högsta och renaste livet kan Gud föra oss endast genom förnedring och nöd. Kristus smakade all den ångest och allt det ve, som världen hade att bjuda, för att till slut framgå ur grav och död som segrare. Något nytt kan icke skapas, om icke vägen går genom smärta och vanda. Den Helige Guden måste »döda för att föda allt på nytt till ny gestalt«⁵. Det var enligt profetians ord ett folk i mörker, som skall se ljuset gå upp – icke ett folk i välmåga. Det var genom dödsskuggans land, som vägen till livet gick fram. Profetians fullbordan i Kristus, den i stallet födde och den på smälebens kors döde, vittnar för eviga tider om att det är så Gud handlar: genom natten till morgonsolen.

För det tredje – Det är den ringa gärningen, utförd i trohet, som är Guds gärning. I den våldsamma oro, som nu skakar oss, blir vardagens enkla plikter så hjälplöst små och liksom meningslösa för oss. När länder och riken utplånas från kartan, när människoliv utsläcket i tusental – vad har det då för mening att i denna lilla tillvaro, som blivit var och en av oss given, att göra vardagsgärningen med noggrannhet, fylla den betydelselösa sysslan i hemmet, på fabriken, kontoret? Men profetian om Fridsfursten, Konungen, fullbordades just i ett sådant undangömt människoliv. Här må vi verkligen stanna i begrundan inför Josef och Marias fattiga krubba i Betlehems stall. Då som nu härskade våld och förtryck. Då som nu härjade denna världens furstar efter behag med folk och länder. Men förgängelsen har tagit hand om både dem själva och de-

---

⁵ Sv. Ps. 305:1 i 1937 års psalmbok och 233:1 i 1986 års psalmbok.

ras verk. Det som lever är den föraktade Människosönens tjänaregärning bland de olyckliga och ringa bröderna. Så manar han också oss till lugn och trohet, fast vår gärning synes ringa. Vi får sätta vår lit till honom, vars rike icke är av denna världen, han, vars Fader leder även ondskan att tjäna det goda, han som för sitt verk till seger just genom död och lidande, och som låter den minsta gärning, utförd i trohet och kärlek, fyllas av hans välsignelse. Amen.